

SZIESZTA

SZERKESZTI: WERNER KRISZTINA, HEGEDŰS SZABOLCS ■ 2005. MÁRCIUS 26.

NAPI MELLÉKLETEK

Hétfő **A DÉL SPORTJA,**
A PÉNZ BESZÉL
Kedd **GYÓGY-ÍR**
Szerda **LÉGYOTT**
Csütörtök **BIZALMASAN**
Péntek **DÉLMADÁR**

WWW.DELMAGYAR.HU

1990-BEN 20-40 SZÁZALÉKOS ÁREMELÉSEK INDÍTOTTÁK EL A KAMPÁNYT

Tizenöt éve választottunk először szabadon

Sokan már nem, vagy alig emlékeznek, hogy mi és hogyan történt tizenöt évvel ezelőtt, a Magyar Köztársaság kikiáltása utáni és a többpárti parlamenti választások előtti napokban, hetekben. Az már történelem, hogy a békés rendszerváltás száműzte az egypártrendszert, egyúttal eltörölte a régi, és meghozta az új politikai elitet. Az első választásokon indult Csongrád megyei képviselők közül azonban már senki sem tagja a jelenlegi országgyűlésnek.

A rendszerváltás idején 1990. március 25-ére írták ki az országgyűlési képviselő-választások első, április 8-ára a második fordulóját. Gyulay Endre megyés püspök az új évet köszöntő nyílt, pártokhoz szóló levelében kérte, hogy emberi méltóságban, gazdasági és szociális körülményekben jobbat, a kisebbségi politikában tökéletesebbet, az egyház munkájában távlatokban is biztonságosabbat alkossanak. „Fel a sisakrostéllyal!” – írta nem titokoltan támogató válaszokat várva a térség legfőbb egyházi méltósága.

Áremelések

A január 3-án bejelentett 32 százalékos húsáremelés, a 250 forintos karaj, szűzpecsenye, sertéscomb, a 210 forintos lapocka, a 80 forinttal olcsóbb oldalas, a 180 forintos marhalábszár, a 130 forintos párizsi, a 40 forinttal drágább olasz és a hatvannal több Zala felvágott sokkolta az embereket. A Pick szalámi áremelés után 460 forintba került, míg a kenyérszalonna ajánlott ára 60 forintba. Az élelmiszerek többsége szabadáras lett. Egyes termékek eltűntek a szegedi boltok polcairól, például rizst napokig nem lehetett kapni. Cukor, olaj, zsír, tej, kenyér volt, csak már jóval drágábban kínálták, 20-43 százalékkal minden többbe került, mint pár nappal előtte. Emelkedtek a szolgáltatások árai is, köztük a lakbérek 35, a helyi közlekedés 45 százalékkal. Növekedtek a kamatok. Az áremelés az üzemanyagokat is érintette: az extra vagy az ólommentes benzin literje 31, a gázolajé 17 forintba került. Lapunkat 4 forint 30 fillérért lehetett megvásárolni, havi előfizetési díja

A rendszerváltás utáni első szabad voksolás

FOTÓ: DM/DV-ARCHÍV

101 forint volt. A jelentős áremelések, a növekvő munkanélküliség, az egyre több bűncselekmény mellett kül- és belpolitikai, valamint helyi események, botrányok foglalkoztatták a választókat, a Csongrád megyeieket, a szegedieket is. Közben, még ha viszszafogottan is, megkezdődött a választási kampány. A pártok egymás után válaszoltak a püspöknek. A többi párthoz hasonlóan a nemrégiben alakult MSZP-sek is támogatásukról biztosították a főpapot...

Jelölés

Már az év első hónapjában képviselőjelöltek tömegével ismerkedtek meg a választók. A különböző pártok, szervezetek sorra mutatták be jelöltjeiket, akiket az egyéni választókerületekben, illetve a területi listákon akartak indítani. Január 24-én megkezdődhetett az ajánlószervények, a kopogtatócédulák gyűjtése. A Délmagyarország egy héttel korábban egyoldalú ajánlatot tett a pártoknak, szervezeteknek, jelölteknek.

Lapunk vállalta, hogy közli minden jelöltállító szervezet képviselői helyekre indított politikusainak listáját, bemutatja őket, beszámol rendezvényeikről, programjaikról. A Délmagyarország ajánlatát a Szegedi Ellenzéki Kerekasztalnál ülő pártok – a Fidesz kivételével – elfogadták. A különböző politikai szervezetek nemcsak választási nagygyűléseken, pártrendezvényeken, különböző fórumokon, hanem lapunkban is részletesen kifejehtették elképzeléseiket a gazdaságpolitikáról, a szociálpolitikáról, az egészségügyről, az oktatásról.

A megyében elsőként a Szabad Demokraták Szövetsége és a Magyar Néppárt jelentette be, hogy kiket állít Csongrád megye hét egyéni választókerületében, Szegeden (1-es, 2-es, 3-as), Csongrádon (4-es), Szentesen (5-ös) Hódmezővásárhelyen (6-os), Makón (7-es), majd a többiek is sorban egymás után.

Durvul a kampány

A kampány a finisébe érkezett, a választások előtt három héttel a pártok képviselői egymást vádolták a választási etika megsértésével, kopogtatócédulák meghamisításával, harsány hangulatkeltéssel. Voltak, akik azt állították, egyes pártok pénzért vettek ajánlószervényeket, mások pedig arról beszéltek, hogy ember- és állatorvosok mondják meg az embereknek, kit támogassanak. Az is elhangzott, hogy „vértelen, brutális és igazságtalan ez az ajánlasiszervény-rendszer”. Egyesek azt kifogásolták, hogy néhányan már biztos jelöltségük tudatában tovább „kopogtattak”. Még olyan vélemény is megfogalmazódott, hogy csak akkor lenne valódi esélyegyenlőség, ha minden pártnak lenne újságja. Abban mindenki egyetértett, hogy az embereknek szokatlan a többpárti kampány, nehezen igazodnak el a körülöttük zajló eseményeken.

Míg Csongrád megyében tizenöt éve 19 párt indult a választásokon, országosan 58. A megyében a hét egyéni

CSONGRÁD MEGYÉBŐL BEJUTOTT KÉPVISELŐK	
az 1990-es országgyűlésben	
név	párt
EGYÉNI LISTARÓL	
Bratinka József	MDF
Eke Károly	független
Király Zoltán	MDF
Mihály Zoltán	MDF
Papp Lehel György	MDF
Raffay Ernő	MDF
Szabó Lajos	FKGP
TERÜLET LISTARÓL	
Greza Ferenc	MDF
Kószó Ferenc	MDF
Pintér István	FKGP
Póda Jenő	MDF
Tamás Gáspár Miklós	SZDSZ
ORSZÁGOS LISTARÓL	
Annus József	MSZP
Géczi József 1991 februárjában	MSZP
Oláh Sándor	FKGP
Rózsa Edit	SZDSZ
DM-grafika	

mandátumért végül 71 képviselőjelölt indult, azaz ennyien tudtak legalább 750 kopogtatócédulát összegyűjteni. A legtöbb, 12-12 jelölt a szegedi 1-es és 3-as választókerületben volt. A szegedi 2-es körzetben, valamint Makón és környékén, a 7-esben 10-10, a többiben 9-9. Szegeden egy képviselőjelölt annak ellenére nem került fel a listára, hogy rendelkezett az előírt 750 kopogtatócédulával. A párton kívüli *Tóth Károly*, az ismert alkotmányjogász független jelöltként kívánt a listán szerepelni, ám az őt támogató Néppárt ragaszkodott ahhoz, hogy a neve után szerepeljen a párt neve. Mivel ebben nem tudtak megegyezni, Tóth Károly nem került be a 3-as számú választókerület képviselőjelöltjei közé.

Csongrád megyében 12 párt tudott listát állítani: a Hazafias Választási Koalíció (élén *Ábrahám László*), az SZDSZ (*Tamás Gáspár Miklós*), a Magyar Néppárt (Förgeteg Szilveszter),

Géczi is befutott

1991. február végén Géczi József is bekerült az első szabadon választott országgyűlésbe. A szegedi politikus Demény Pál halála miatt az MSZP országos listájáról jutott mandátumhoz, de csak többnapos késéssel tehettle az esküt, ugyanis otthon, azaz Szegeden felejtette megbízólevelét.

az MSZMP (Krajkó Gyula), a Nemzeti Kisgazda és Polgári Párt (*Boross Imre*), a Fidesz (*Lippai Pál*), az MDF (*Raffay Ernő*), az MSZP (*Annus József*), az FKGP (*Pintér István*), az Agrárszövetség (*Nagy Huszein Tibor*), az MSZDP (*Szerencsés György*) és a KDNP (*Simor Ferenc*).

A választások előtt bombaként robbant a parlamentben a *Németh Miklós* miniszterelnök által bejelentette hír, mely szerint 1989. november 2-án kis híján puccsot hajtottak végre bizonyos Csongrád megyei MSZMP-vezetők, csehszlovák és román katonai segítséggel... A bejelentést az MSZMP olcsó kampányfogásnak minősítette, majd feljelentette a kormányfőt. Az ügyészség szerint a rendszerváltás miniszterelnöke bejelentésével nem követett el bűncselekményt.

Elszámoltatták Komócsint és Papdit

Két héttel a választások előtt az országgyűlés vagyonelszámolattással megbízott bizottsága – más párt- és állami vezetők mellett – meghallgatta *Komócsin Mihályt*, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának volt első titkárát és *Papdi Józsefet*, Csongrád megye volt tanácselnökét. Be kellett számolniuk vagyoni helyzetükről, ingatlanokról, családtagjaik anyagi viszonyairól. Kiderült, egyikük sem halmozott fel jelentős vagyont.

A pártok képviselői kampánygyűléseken folyamatosan hangsúlyozták, hogy békés rendszerváltást, és nem leszámolást, hanem elszámolást akarnak. Március 12-én az ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet csapatok egy része megindult hazafelé.

Az ország hosszú évek után először ünnepelhette meg méltóképpen március 15-ét, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc évfordulóját. Szegeden, a Klauzál téren az ellenzéki pártok közösen emlékeztek. Előző nap ült össze utoljára a rendszerváltás előtt megválasztott országgyűlés. Az ünnep után az MDF helyi aktivistái becsomagolták a Rákóczi téren álló Lenin-szobrot.

A finis és a választások

A választások előtti napokban még valamennyi párt megpróbált szimpatizánsokat gyűjteni. Nagygyűléseken, fórumokon, egyéb rendezvényeken igyekeztek meggyőzni a megyében élőket, hogy az ő jelöltjük legyen befutó helyen a 43 év után megtartott többpárti választásokon.

A választások első fordulójában országosan a választásra jogosultak 65,11 százaléka járult az urnákhoz. Budapesten 71,18, Csongrád megyében 63,39 százalék adta le voksát valamelyik pártra és képviselőjelöltre.

Folytatás a 10. oldalon

MAI KÉPVISELŐK EMLÉKEZNEK

Tizenöt évvel ezelőtt a jelenlegi országgyűlésnek a legidősebb és a legfiatalabb Csongrád megyei tagja sem gondolta, hogy egyszer meghatározó szereplője lesz a magyar politikai közéletnek.

GAZDAG JÁNOS (MSZP): – Akkor költöztem vissza Makóra Szolnok megyéből. Szövetkezeti elnökként dolgoztam, bár részt vettem az MSZP alakuló kongresszusán, Makón és a környező településeken pedig fő szervezője voltam a párt helyi szervezete megalakításának, mégis, ha akkor valaki azt mondja, hogy egyszer tagja leszek az országgyűlésnek, enyhén szólva megmosolyogtam volna. 1994-ig nem is gondoltam ilyesmire.

DOBÓ LÁSZLÓ (FIDESZ-MPSZ): – 1990 márciusában felvételre készültem, mivel a Ságvári Endre Gyakorló Gimnázium matematika-fizika szakos osztályába jelentkeztem. Az első választások időszakából a közélettel kapcsolatos emlékem nem nagyon akad. Viszont '90 őszéről van egy kedves történetem. Két óra között a matekteremben – az Aradi vértanúk terére nézett az ablaka – éppen rosszkodtunk, és az egyik osztálytársam piros sálja csupa por, piszok lett. A becsöngetés előtt Attila kirázta az ablakon a sálát. Néhány perc múlva az igazgató oldalán megjelent egy úr, aki szerint eléggé el nem ítélné módon vörös zászlót lengettünk a Ságváriból. Néhány percnyi kínos csönd után a történet mindenki számára derűsen végződött, amikor előkerült a corpus delicti, azaz a „vörös zászlónak” álcázott, enyhén koszos, piros sál.